LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
Teisės akto projekto lydraštis
2026-11-16 Nr. G-12000

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius, el. pristatymo dėžutės adresas 188604955
mob. tel. +370 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, https://tm.lrv.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2026-11- Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PAKEITIMO PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2026 m. liepos 16 d. rezoliucija Nr. S-2281, taip pat įvertinusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Viešojo valdymo grupės 2026 m. rugsėjo 22 d. pažymoje Nr. NV-2518 pateiktus siūlymus, parengė ir teikia patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas, o juo keičiamas teisės aktas – Nutarimas). Projektu įgyvendinama Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 26 straipsnio 1 dalies nuostata dėl įtvirtinto valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimo rinkimų komisijų nariams, įsigaliojusi 2026 m. rugsėjo 2 d. (pagal 2026 m. birželio 30 d. priimtą Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 26, 46, 48, 78, 84, 89, 134, 135, 136, 137 ir 143 straipsnių pakeitimo konstitucinį įstatymą Nr. XV-1100.

Projektu siūloma papildyti Nutarimo preambulę, nurodant, kad juo įgyvendinamos ir Rinkimų kodekso nuostatos. Taip pat papildomi Nutarimu patvirtinto Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 7 ir 8 punktai, numatant, kokia konkrečiai valstybinės kalbos mokėjimo kategorija ir kurios rinkimų komisijos nariams (pirmininkams) bus taikoma. Iki šiol Rinkimų kodeksas nenustatė jokių kalbos mokėjimo reikalavimų rinkimų komisijų nariams.

Atsižvelgiant į tai, kad 2027 m. kovo 7 d. yra paskirti savivaldybių tarybų ir merų rinkimai, yra prasidėjęs rinkimų komisijų formavimo procesas, taip pat siekiant neproporcingai neapsunkinti 2027 m. vykstančių rinkimų proceso, pereinamuoju laikotarpiu (iki 2027 m. gruodžio 31 d.) siūloma numatyti tokį valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų rinkimų komisijų nariams priskyrimą:

– pirmoji kategorija – apylinkių rinkimų komisijų nariams, išskyrus jų pirmininkus (Aprašo 7 punktas);

– antroji kategorija – apygardų ir savivaldybių rinkimų komisijų pirmininkams ir nariams, apylinkių rinkimų komisijų pirmininkams (Aprašo 8 punktas).

Vadovaujantis galiojančios redakcijos Aprašo 9 punktu, Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – VRK) pirmininkui, kaip valstybės institucijos (įstaigos) vadovui, ir pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą taikoma trečioji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija. Tuo tarpu VRK nariams ši kategorija taikoma, kaip valstybės pareigūnams, kuriems būtinas aukštasis universitetinis išsilavinimas (vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės pareigūnų darbo užmokesčio įstatymo 2 straipsnio 14 punktu ir Rinkimų kodekso 34 straipsnio 2

dalies 2-5 punktais). Taigi papildomai nustatyti trečiąją valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją konkrečiai VRK pirmininkui ir nariams nėra tikslinga.

Nuo 2028 m. sausio 1 d. ne tik apylinkių rinkimų komisijų pirmininkams, bet ir jų nariams būtų taikoma antroji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija.

Projekte siūlomas diferencijavimas (pereinamuoju laikotarpiu ir jam pasibaigus) visų pirma grindžiamas Rinkimų kodekse nustatytais išsilavinimo reikalavimais skirtingų grandžių komisijų nariams ir pirmininkams (Rinkimų kodekso 26 straipsnio 1 dalis, 34 straipsnio 2 dalis, 46 straipsnis ir 48 straipsnio 10 dalis):

– apylinkių rinkimų komisijų nariams (išskyrus pirmininką) apskritai nėra keliami reikalavimai dėl išsilavinimo;

– apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas privalo turėti darbo VRK, apygardos, savivaldybės rinkimų komisijos ar apylinkės rinkimų komisijos pirmininku ar nariu patirties, arba turėti aukštąjį išsilavinimą;

– apygardų ir savivaldybių rinkimų komisijų nariai privalo turėti aukštąjį (teisinį) išsilavinimą;

– VRK nariai privalo turėti aukštąjį universitetinį (teisinį) išsilavinimą.

Nustatant valstybinės kalbos mokėjimo kategorijas rinkimų komisijų nariams taip pat atsižvelgtina į šias skirtingo sudėtingumo rinkimų komisijų ir jų narių funkcijas (Rinkimų kodekso 32, 33, 38, 40, 47, 50 ir kiti straipsniai):

– VRK, apygardos, savivaldybės rinkimų komisijų nariai ir pirmininkai ne tik bendrauja su rinkimų dalyviais (rinkėjais), atsakinėja į jų paklausimus, vykdo balsavimą savivaldybių pastatuose (išskyrus VRK narius), bet ir nagrinėja rinkimų dalyvių, rinkėjų pateiktus skundus, atlieka tyrimus, rengia pažymas, priima sprendimus;

– apylinkių rinkimų komisijų nariai ir pirmininkai atlieka balsavimo procedūras balsavimo dieną (išduoda rinkėjams balsavimo dokumentus), paaiškina rinkėjui, ką jis turi atlikti; platindami rinkėjams pranešimus apie rinkimus, asmeniškai juos įteikia rinkėjams, turintiems teisę balsuoti namuose, ir jei reikia, paaiškina tokiam rinkėjui balsavimo namuose procedūrą;

– visų rinkimų komisijų nariai ir pirmininkai dirba su VRK informacine sistema, kurioje pildo įvairių rinkimų dokumentų formas.

Papildomai pažymėtina, kad pagal Aprašo 8 ir 9 punktus valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos skirstomos taip pat atsižvelgiant į asmens išsilavinimą: antroji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija taikoma asmenims, kuriems būtinas ne aukštesnis kaip aukštasis koleginis išsilavinimas, iki 2009 m. įgytas aukštesnysis išsilavinimas arba iki 1995 m. įgytas specialusis vidurinis išsilavinimas, o trečioji – asmenims, kuriems būtinas aukštasis universitetinis arba lygiavertis išsilavinimas.

Projekte siūlomu diferencijuotu reguliavimu siekiama ir to, kad 2027 m. vyksiančiuose rinkimuose pakaktų asmenų, pageidaujančių ir galinčių vykdyti apylinkės rinkimų komisijos narių funkcijas.

Projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktu, Projekte numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Projekte nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

Projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje. Pasiūlymų negauta.

Teisingumo ministerijos 2026 m. rugpjūčio 5 d. raštu Nr. (1.6Mr)2T-973 Projektas pateiktas derinti Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, VRK, Valstybinei lietuvių kalbos komisijai (toliau – VLKK), Valstybinei kalbos inspekcijai (toliau – VKI), Lietuvos savivaldybių asociacijai ir Lietuvos teisininkų draugijai. Apie derinamą Projektą el. paštu taip pat informuotos politinės organizacijos. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Lietuvos savivaldybių asociacija informavo, kad pastabų ir pasiūlymų dėl Projekto neturi. Lietuvos teisininkų draugija per nustatytą terminą išvados nepateikė. Siekiant aptarti gautas pastabas ir suderinti pozicijas, 2026 m. rugpjūčio 14 d. organizuotas pasitarimas su VRK, VLKK ir VKI, o rugsėjo 21 d. – su Kultūros ministerija. Dėl Kultūros ministerijos, VRK, VLKK ir VKI pastabų, kurių nepavyko suderinti darbo tvarka, teikiama Projekto derinimo pažyma. Su Kultūros ministerija papildomai sutarta, kad, pasibaigus 2027 m. numatytiems savivaldybių tarybų ir merų rinkimams, bus surengta papildoma diskusija, įvertinant poreikį toliau tobulinti Rinkimų kodekso ar Nutarimo nuostatas dėl reikalavimų rinkimų komisijų nariams.

Projektą parengė Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupės (grupės vadovė Jolita Šlikienė, tel. +370 614 67 611, el. p. jolita.slikiene@tm.lt) vyriausiasis patarėjas Tautginas Mickevičius, tel. +370 684 61 263, el. p. tautginas.mickevicius@tm.lt ir vyresnioji patarėja Mėta Matuzevičienė, tel. +370 671 85 621, el. p. meta.matuzeviciene@tm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Projektas ir jo lyginamasis variantas, 4 lapai.
2. Projekto derinimo pažyma, 5 lapai.
3. Institucijų raštų kopijos, 14 lapų.

Teisingumo ministrė Rita Tamašunienė

Tautginas Mickevičius, tel. +370 684 61 263, el. p. tautginas.mickevicius@tm.lt